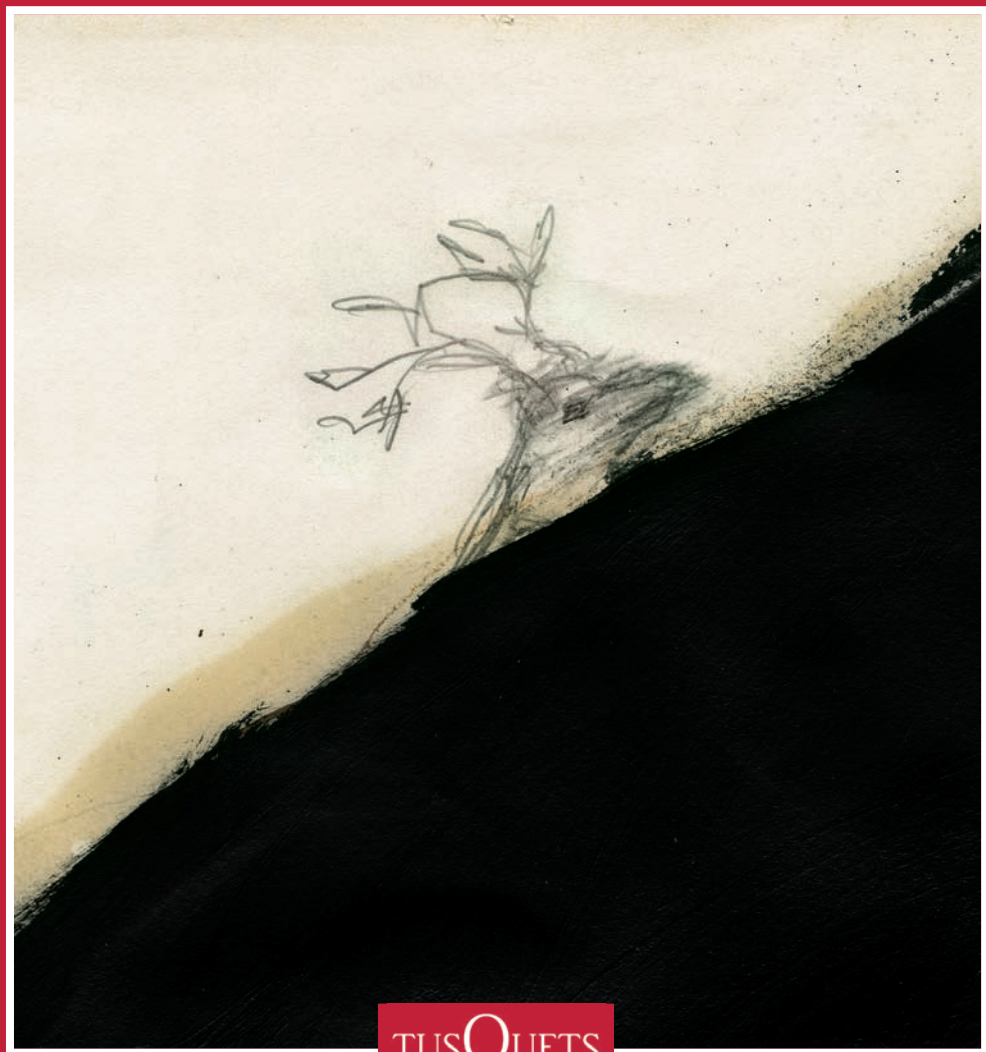

Jordi Ibáñez Fanés

UN LLOC PERILLÓS

L'Ull de Vidre

TUSQUETS
EDITORS

JORDI IBÁÑEZ FANÉS
UN LLOC PERILLÓS

TUSQUETS
EDITORS

Col·lecció dirigida per Antoni Marí

1a edició: juny de 2016

Disseny de la col·lecció: Guillemot-Navares
Reservats tots els drets d'aquesta edició per
Tusquets Editores, S.A. - Diagonal, 662-664 - 08034 Barcelona
www.tusquetseditores.com
ISBN: 978-84-9066-300-4
Dipòsit legal: B. 8.294-2016
Fotocomposició: David Pablo
Imprès a Liberdúplex, S.L.

És rigorosament prohibida qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació total o parcial d'aquesta obra sense el permís escrit dels titulars dels drets d'explotació.

ÍNDEX

Nota preliminar, 9

I. Esclafa aquesta brúixola, viatger, 13

II. De la Cova d'En Gispert a la Plaça de la Villa
de Madrid passant per Garbet, 29

III. Davant la tomba d'Orfeu, 67

IV. La porta de la vida. Les flors que has de comprar, 99

V. La parada d'autobusos. *Le siège périlleux*, 121

I
ESCLAFÀ AQUESTA BRÚIXOLA, VIATGER

¿Com ho diràs? ¿En quin idioma desfaràs
Les circumstàncies del calaix dels fets, les virtuts
Que guspiregen com estrelles en la nit,
Tan tristes, tan solitàries, tan constantment
Remotes? Com si fossin minúscules
Llunes de greix surant al cafè d'un altre gegant.
Otro gigante viu les nostres vides que són
Les seves cèl·lules i ell, *chico*, ell és la molècula
D'un altre gegant més gran encara, el qual...
No, seriosament. El qual... *Oye, que hables en serio,*
Hombrrrre. ¿Què és el que brilla des de tan lluny?
¿Quina prometedora persistència de quina
Promesa sobre quina mena de transposició
D'aquí a allà? Com papallones som per dins
Etèries substàncies volàtils molt més conscients dels seus
Colors i de les flors que cal libar més que no pas
De la lleugeresa que comparteixen amb l'aire,
El gran no-res, *chico, la nada*, el que portem a dins,

Aquest règim de veus, aquest imperi d'ombres.

Com diràs, doncs: això són els fets, allò els records.

Tantos hechos, tantos recuerdos

Y nada vale si lo cuentas.

Ara, que més enllà hi ha les interpretacions, tot el que puja

I baixa, els mil batecs del cor, les tones d'ànsia

Damunt el pit i l'aire que entra i surt,

Els braços com dos traços o dos trossos,

Les cuixes o les cuites o les puites (i ara, *qué dises*),

Les lletres i els sons proferits en alta mar.

Once upon a time you have had a kind of

Navigatorial plat on your card besides your dad

Your path my pitch your britch my beach

(Pero qué es lo que dises, en qué hablas,

Por qué nos hablas tú tan raro, hombrre)

Després, car sempre ve un després, al fons

Secret d'un bosc enmig de vinyes tot

Calculant quines possibilitats hi hauria

De creuar en un sol dia les muntanyes

Mesurant les altures segons el blau de les ombres

(I saps massa bé d'on parles, coneixes massa bé

Aquest lloc tan concret i que a la vegada és com

Una mena de lloc genèric *como una especie de lugar*

(Un lagar. Ahora nos dice que está en un lagar,

*El muy bruto. Oiga: ¿garbanzos son Kichererbsen?
¿El arte pues como un peregrinaje con Kichererbsen
En los zapatos? ¿Pero qué disparates dice usted?)*
Mesurant esvorancs i depressions i fosques valls
On s'amaguen uns altres gegants no tan indiferents
(*Más gigantes, y no se cansa el tío*) al fons d'una excursió
Entre alzines i pins, pinsans i cadernerres, saltamartins
I pneumàtics. Amén. Amén. Les coses, dius. Les pedres.
Tot això. Tot això és el que dius. Ho senyales i ho dius.

Sí, més tot el problema de què vol dir un inici,
Què vol dir començar o iniciar-se quan
El que has de fer és recomençar, *du musst*
Has de canviar *dein Leben ändern* la teva vida
Il faut changer la vie. Canviar la vida. Canviar
La teva vida. Interpretar el món, canviar el món.
*Daß Anwesenheit und Ursprung nicht fehlen,
Sondern rein unbedeutend sind —ya estamos*
Otra vez. Aquesta fluïdesa ontològica
(ascolti, Ibàñees, miri, li he de fer una conferència)
Entre el que saps i allò que fas, entre el que creus
I allò que has fet, ha estat sempre per tu
Interrompuda per l'abisme més profund
Que estaria molt bé que ara diguessis
Que és l'abisme del dubte o de l'amor

(Oh, l'abisme de l'amor — *le désir et son
 Interprétation*). Però no, *muchacho*. ¿No?
 No. És l'abisme (*vamos levando anclas*)
 De la pura perplexitat que produeix
 La consciència que tot és gratuït,
En vano, inútil completament (*¿pero qué
 Dice?*). Ara el dolor s'ha desplaçat.
 Ja no veiem els que pateixen.
 Hem après a sopar sense la televisió.
 ¿Què em diu ara? Tal com ho sent.
 No ens enterem de res, som molt feliços.
Are you happy? Oh yes, very happy.
Aber glücklich sind wir gar nicht.
 Pues apaga la tele, garsa, i desfes-te la trena.
 (Oiga, *¿no pretenderá que eso sea catalán?*
¿No hablará usted en... en... ennnnn...?
Mire. Es que no me atrevo ni a decirlo.
¿No será usted...? Ya sabe, lo que rima con... connn...
¿No resultará que usted es...?
Igual nos conocemos de aquella fiesta.
¿Pero qué fiesta y qué ocho cuartos?
Yo nunca voy a fiestas.
Por eso me llaman el tiburónnnn.
Soy bestia solitaria, pero con un gran corazónnnn.
Mais oui. Le requin Quenquin. Et je suis la Maréchale.
Será guarro. Quita ya. Oh. No. No...)

Oh sí, oh sí. Però tu estaves a una altra banda i et preguntaves
Com trencaràs l'espill del teu començament,
El bany miraculós als rius, al mar, saltant
De roca en roca entre pins colltorçats, com les sirenes
Frustrades d'Ulisses, la pau somorta dels jardins
De quan decididament vas sentir-te molt més que viu,
Un àgil habitant de les altes esferes, molta gespa
I prodigioses piscines, la imbecil·litat més amable,
El confort d'una copa alçada a la salut d'aquests xiprers
Quasi toscans, o bé: toscans completament
Si estiguéssim a la Toscana, però no, *estamos*
Sólo en Cataluña, chaval, tu commogut
Pel vent glaçat i brusc d'una tempesta, oh pau
Pignorada de les famílies. Surts i entres
De l'aigua i del mirall, del sexe i dels records,
Embolcallat per l'aura trèmula d'uns somnis
Que ja no saps on resplendeixen, com si
Fossin plens d'escates o de mercuri, lenta,
Lentíssima nuesa capaç de ser com el cargol
Que es menja l'herba, la rodanxa de la mateixa carn
De l'enèsim sopar improvisat. I tu que dius: és peix,
O sembla peix, o podria ser peix, el peix que ens salva.
I jo que et dic: ni carn ni peix, una figura amfíbia
Que sura en una aigua excessivament calcària,
Car nosaltres ja som contemporanis del futur

*Y ahora nos alimentamos de pastillas y potitos
Bledine. Pero después el whisky que no falte, oye.
Oye chica. Pues dime chico.*

Després (o abans, *time present and time past...*)
Baixem a la cala a nedar i ens ofeguem una mica
I tornem a sortir brillants (... *are both perhaps...*)
Com si el cos se'ns hagués cobert tot de meduses
O de plàncton fosforescent i ens abracem
Tremolant de fred en la sorra *et nous faisons l'amour*
Comptant els cotxes que passen damunt els nostres caps,
Com si fossin estrelles que retronen, com els bous
D'Hèrcules enmig del riu de fems (... *present in time future,
And time future contained in time past*),
Perquè el que faci setanta-tres serà, ho sabem
Bojament del cert, llepant-nos i mossegant-nos,
Follant sota el pont de la carretera som capaços
De saber aquesta mena de coses, com si visquéssim,
I com de fet vivim en una pel·li d'espies, sabem
Que el cotxe que faci setanta-tres serà el dels nostres
Enemics i no ens podem descomptar ni equivocar
O ens descobriran i morirem per una causa inútil,
Herois ben gratuïts —*chaval, una muerte gratis*.
I mentre comptem i follem em recites a cau d'orella
(*Oye, ¿puede saberse cuántas cosas*)

Sois capaces de hacer así a la vez?)
A prop del déu... Lluny del déu... Hölderlin...
¿Te'n recordes? Fritz Lang a *Le mépris*.
La qüestió era, doncs, sempre aquesta. ¿Lluny?
¿O a prop? ¿A prop? ¿O lluny? ¿Per on anàvem?
Ah, sí. El gran sexe sota el pont d'aquella carretera.
Fins que atuïts de braços i de cames l'amor de sobte
Se'ns apareix, se'ns va aparèixer com...
Com si fos... com si fos la cosa que... la cosa que més...
Oh, l'emoció que ens embargava als matins, les nit, tio,
El cotxe que s'aturava i l'home que baixava
I nosaltres panteixant (naturalment, *naturalmente*,
Ya, ya, que te lo crees tú —ens acabàvem de córrer, sí)
L'ombra immensa de l'espia dels altres (*una potencia*
Enemiga, claro) girada cap a on érem nosaltres, mirant cap
Al racó fosc on estàvem, nus, sense voler mirar.
Pues no quisieron ver la muerte cara a cara —cobardesss.
Va ser una sort que no ens veiés. Molt més que sort.
Va ser un miracle, un avís. Vam decidir
Canviar de vida. Vam vestir-nos. Vam sortir
De l'amagatall. Era un any que tenia alguna
Relació amb mil nou-cents setanta-tres
O amb mil nou-cents setanta-cinc. ¿Què dius?
¿Schubert o Mozart? Sí, què dius. ¿A quin any vius?

De manera que (la connexió lògica la poses tu,
Ombra enigmàtica que inspira els somnis)
Vas plantejar-te com passar per entremig
De l'esclatxa del mite, com transposar una
Obvietat secreta en l'esfera del mite esquinçat
Per un secret massa obvi — sí, ¿per dir-lo?
¿Quieres follar? — Sí. — ¿Connigo? Perquè,
¿Qui perd el temps a dir el que ja sabem?
¿Qui perd els bous i les esquelles en un viatge
On tot es torna massa clar i on els vampirs
Moren tots en fer-se de dia amb gran disgust
De les donzelles disposades al més dolç sacrifici?
Il n'est merveille s'on ne set se qu'on n'a appris.
Merveille ets quon on n'apren ce que on ot et voit sovent.
Prohibit dir obvietats, prohibit dir el que ja saps.
En aquest sentit... Oh, sí, en aquest sentit, per exemple.
La prohibició del plor és una vella novetat.
Deus voler dir: una vella obvietat. Sí, perdona.
(Oye, qué listo eres, cómo se nota que eres profesor.)
Dic una antiga novetat que fa referència al rei dels egipcis
Psamenit quan fou vençut per Cambisses, el rei dels perses.
¿La coneixes? És una història d'Heròdot que Benjamin...
¿Quin Benjamin? Walter. Oh, Walter, Walter...
I ara digue-ho: *¿Por qué te fuiste?*
Sí, l'explica al seu assaig del *Narrador*.
¿Quin narrador? ¿Quin nadador?
Oh, sisplau, que l'expliqui ja d'una vegada.

Doncs bé... (ehem, ehem)... quan Psamenit, el rei dels egipcis,
Fou derrotat per Cambisses, el rei dels perses,
Aquest va voler humiliar-lo. Va
Ordenar que possessin el vençut
Al lloc per on passaria la marxa
Triomfal dels vencedors. Va fer
Que el presoner veiés la seva filla
Convertida en esclava, carregant
Tot d'aigua de la font (no pas amb un gerro al cap i tal,
Sinó traginant dues grans galledes, una a cada braç,
Tan plenes d'aigua que semblava a punt de desmaiar-se).
I mentre els egipcis s'exclamaven dolguts per l'espectacle,
Psamenit va mantenir-se impassible,
Sense dir res, amb la mirada absent.
Tampoc va immutar-se en veure el seu fill
Amb l'escamot que el portava a la forca,
o quan la seva dona fou sotmesa
A l'escarni i les befes dels vencedors,
I tota nua suplicava que la deixessin morir.
Però quan va veure enmig dels presoners
Un vell criat que l'havia servit
Des que era infant, llavors, no pas abans,
Sinó llavors, exactament llavors (*antonses, sí*),
Psamenit va arrencar a plorar i a gemegar
I a donar-se cops amb els punys al cap
I a mostrar tots els signes del dolor
I de la més gran desesperació.

Aquesta és la història de Psamenit
I de l'enigma del dolor o del moment
En què una emoció esberla
La màscara humana que la conté,
O si és precisament l'emoció
I no l'agent extern, inesperat, sovint,
Per la seva aparent inaparença, el que
Provoca que tot un esforç s'ensorri,
Les emocions d'un rei. *Oh, what you say.*
The emotions of a king. Oh king oh—
Davant la mar vinosa un capaltard
Pensem, parlem, fumem, bevem.
¿Com saps que aquell criat no era —jo què sé—
Una mena de pare, un mestre tendre i savi?
¿Com saps que era menys important pel rei
Que l'insensat del fill, que ja era hora que el
Pengessin, o la boja de la filla, o la meuca
De la dona? ¿Com saps que no era tot a l'inrevés?
¿Que Psamenit no vivia un infern i la vida a palau
No era una merda i que només s'entenia amb aquell criat?
¿Que només s'estimava aquell pobre vell? No sabem
Res. Ni tan sols sabem què hem de jutjar.
El pare secret que li havia donat afecte.
Alguna cosa així. Vés a saber.

No viatge més. ¿Per què? El capitalisme —*der Kapitalismus, wissen Sie, die Globalisierung Und die allgemeine Dekadenz des Erotismus*
Han uniformat i empetitit el món, ho han espatllat tot,
Ho han embrutat tot, han convertit el viatge
En una vulgaritat. Visc on visc. *Voilà. Vostè*
Ja ho veu. Que em vinguin a buscar per fer-me rei
O afusellar-me, a mi ja no m'importa res. Jo sóc
Un home que viu amagat. (¿Amargat, diu? Caram,
No cal que sigui tan sincer! Aquí no s'estila gaire, això
De la sinceritat, ¿no ho sap?) Un rei. *A hidden king.*
(Ara ens ha anat a l'altre extrem. Deu ser un bipolar.
¿*Que dicen qué de la estrella polar?*). Un fugitiu.
Que em vinguin a veure els que ara fugen
De la seva buidor, que jo els diré la meva.
Que em cridin si és per fer alguna malifeta,
Etcètera, etcètera, etcètera. Res d'avions.
Res de trens. Res de cotxes. No suporto ni els avions
Ni els aeroports, aquest adotzenament, aquesta llum
De granja de pollastres, d'humans escapçats corrent
D'una banda a una altra, sense anar enlloc.
Jo sóc dels grills i les òlibes. Jo visc en les ràpides nits,
En les més profundes tenebres dels estius de nits sobtades.
No sé vostès quina mena de vida fan.
Oh, nosaltres també hem deixat de viatjar.
Aquí tenim de tot: diaris, vi, formatges,
Internet, les bicicletes, els llibres. L'altre dia

El Pere va agafar una brúixola
I la va rebentar a cops de martell.
T'has tornat boig, vaig dir-li, t'has d'haver
Tornat ben boig. I jo reia, que consti.
Reia perquè tot plegat em semblava
Deliciosament còmic. L'hauria d'haver vist
Amb el martell, pum, pum, plaf, plaf.
Però ell va respondre'm: tot al contrari.
I se'm va fer estrany que no rigués gens,
Que estigués tan seriós, tan concentrat
Mirant-se els trossos tots esmicolats
D'aquella brúixola esclafada. Així
Es canvia de vida, ¿no?, trencant amb el
Passat, amb les putes brúixoles del passat, ¿no troba?
Amb el maleït sentit no pas de l'orientació, no vull
Dir això, sinó amb la merda d'aquests punts
Cardinals. Sí, hauria d'haver vist el Pere.
Jo vaig deixar de riure. El vaig entendre.
Però feia una mica de por tan seriós
Amb aquell martell mirant-se la brúixola,
O el que quedava de la brúixola.
I és que sempre fugim de les mateixes coses,
¿no troba? Hi ha qui cau molt avall tot
Fugint, i hi ha qui s'enfila molt, molt amunt,
També fugint de si mateix, molt sovint és així.
La impressió general és que la gent s'escapa
D'aquestes coses evidents però que no són fàcils

De dir, no senyor. Per això hem deixat de viatjar,
Com vostè, pel que ens diu.